

A TENGERRPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat 1908. november 14.

239. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hóra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A választójogi törvényjavaslat.

II.

Szükséges, hogy a munkásosztály a képviselőházban megfelelően legyen képviselve. Szükséges, hogy a munkások különleges érdekeit és felfogását lehetőleg bizalmukat bíró férfiak képviseljék a Házban s hogy a munkások érdekeinek képvisellete hatályos is legyen. De káros lenne az, ha a politikai uralom a munkásság kezébe menne át.

Hazai viszonyaink között tehát a korlátlan általános választói jog behozatalára komolyan nem is gondolhatunk.

Elkerülhetetlen kötelesség a választói jog némi korlátozásáról gondoskodni.

Vagyoni cenzus felállításához nem folytathatunk, mert ez ellenkezne a kormányprogram kiindulási pontjával: az általános választójoggal.

Ezért az értelmi cenzushoz kellett fordulni s ennek legalacsonyabb mértékét, az írni-olvasni tudást kellett a választói jog tervezetének alapjául venni.

Mivel az írás-olvasás kizárólag mint minimális értelmi cenzus szerepel, azokat is fel kell ruházni választói joggal, akik nem magyarul tudnak írni és olvasni. Az ilyen értelmi cenzus azok szempontjából sem eshetik kifogás alá, akik az általános szavazati jog hívei, mert egy mindenki által olcsón, vagy ingyen, és áránylag könnyen megszerezhető feltételhez köti a választói jogot.

A magyar nyelv kikötése már egészen más jelleget adna az írni-olvasni tudás követelményének. A választói jog ezen előfeltétele a nem magyar ajkuakra nézve elveszítene azt a könnyen megszerezhető voltát, amely miatt az írni-olvasni tudáson alapuló választói jog általános választói jognak tekinthető.

Az írás-olvasáshoz kötött értelmi cenzus felállítása azonban még a korhatár emelésével együtt sem képes az állam érdekeit annyira biztosítani, hogy ne legyen szükség valamely további ellensúlyról gondoskodni.

A gyökeres átalakulással feltétlenül járó veszedelmek kellő ellensúlyozása végett más olyan eszközről kell gondoskodni, amelynek alkalmazása lehető s amelyetől minden irányban megfelelő gyakorlati eredményt remélhetünk.

Ily eszközül első sorban a többes szavazati rendszernek meghonosítása kínálkozik.

Az aktív választói jog megállapításánál figyelmet érdemel az analfabéta sorsa.

A jelenleg választói joggal bíró 24 éven felüli egyének száma pedig az 1904. évi általános összeírás eredménye szerint 191.968.

Ebből: magyar 47.818 (24.9 százalék), német 8665 (4.5 százalék), tót 26.000 (13.5 százalék), oláh 68.506 (35.7 százalék), ruthén

24.390 (12.7 százalék), horvát 2693 (1.4 százalék) szerb 9028 (4.7 százalék) egyéb 4868 2.6 százalék.

A 24 éven felüli írni olvasni nem tudó magyar honos, polgári férfiegyének összes száma 1,270.924 vagyis ennyi ösválasztó lenne. Ezek egytizede, vagyis 127.092 közvetlen választó lenne, amely számból 68.558 a munkásokra esik.

Nemzetiségileg pedig a 127.092 egyén a következőképp oszlik meg:

magyar 40.921 (32.2 százalék), német 6135 (4.8 százalék), tót 13.102 (10.3 százalék) oláh 49.213 (38.8 százalék), ruthén 7255 (5.7 százalék), horvát 1268 (1.0 százalék), szerb 4863 (3.8 százalék) egyéb 4335 (3.4 százalék.)

A javaslat szerint az ösválasztók sokkal korábban választják megbizottjaikat, mint amikor a megbizottak szavazati jogukat gyakorolhatják.

A tervezett választói jognak előre látható eredményeit a következő összesített számadatok tüntetik fel:

E kimutatásba a középiskoláink legalább 4 alsó osztályát végzett egyének, akik minden egyéb jogcím nélkül, csupán iskolai képzettségük alapján fognak kettős szavazatot kapni, befolgalva nincsenek, mivel ezek számáról nem rendelkezünk statisztikai adatokkal. Mivel a kimutatás csak arról szól, hogy hány egyének (83.406) van egy férfi alkalmazottja, holott a törvényjavaslat még azt a kikötést is teszi, hogy az alkalmazónak legalább 5 év óta kellett legalább egy férfit állandóan alkalmaznia; az ilyen egyének tényleges száma az e kimutatásban foglalt számmal kisebbre tehető.

Az egy szavazattal felruházandó egyének száma szintén kisebbre tehető az e kimutatásban feltüntetett számnál (1,534.443), mivel a törvényjavaslat 2. §-a legalább egy évi állandó lakást megkíván, holott a kimutatás összeállításánál ez a megszorítás — biztos adatok hiányában — figyelembe nem vétetett.

Ha a középiskola legalább 4 alsó osztályát végzett egyének címén a kettős szavazatu egyének számát 40.000-rel emeljük, az egyes szavazatuakat ugyanez okból 40.000-rel apasztjuk, továbbá az egy állandó férfi személyt állandóan alkalmazó egyének számát a kettős szavazatuaknál 10.000-rel apasztjuk, s viszont az egyes szavazatu egyének számát 10.000-rel emeljük, s végül az összes egyes szavazatu egyének számát — az egy évi lakás korlátjára való tekintettel — 100.000-rel apasztjuk (valamennyit a munkások számából hozva levonásba, a választók és szavazatok számára nézve kerekszámokban a következő eredményeket kapjuk:

Választók	Ebből munkás
Három szavazattal	218.000
Két " "	(866.000—40.000 több 10.000)
Egy " "	896.000 294.000
	(1,534.000—40.000 több 10.000—100.000)
Analfabéták megbizottjai	1,404.000 736.000
Összesen	2,645.000 1,098.000
	41.5%
Szavazatok	Ebből munkás
Hármas szavazat	653.000
Kettős " "	1,792.000 588.000
Egyes " "	1,404.000 736.000
Analfabéták megbizottjainak szavazata	127.000 68.000
Összesen	3,976.000 1,392.000
	35.0%

A választási eljárásban a legfontosabb kérdések egyike, hogy a szavazás titkos legyen-e, vagy nyilvános. Én a nyilvános szavazás megtartását hozom javaslatba. Nem tartanám helyesnek azt, hogy a választói jog terén egyszerre mindent megdöntsünk.

A választókerületek és székhelyük megállapításáról a jelen törvényjavaslat 15. §-a szerint külön törvény rendelkezik, mely a törvényjavaslat 148. §-a szerint az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényvel egyidejűleg lesz kihirdetendő. E két törvény közt fennálló szerves kapcsolat a junktimot természetessé teszi; egyik a másik nélkül nem lesz megalkotható és életbeléptethető. A választókerületi beosztásra vonatkozó javaslatot a jelen törvényjavaslatnak országgyűlési tárgyalása során fogom bemutatni.

A parlamenti reformmal kapcsolatosan megalkotandó lesz továbbá a törvényjavaslat 145. §-ában érintett két új törvény: egyik a polgárok választói joga ellen elkövetett büntetendő cselekményekről, a másik a képviselőválasztások érvényessége feletti bíráskodásról. Közlebbi indokolásra nem szorul, hogy a tervezett parlamenti reform ug; a büntetendő törvénykönyv (1878: V. t.-c.) VIII-ik fejezetének, mint az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló 1899: XV. t.-cikknek revízióját és az új jogrendhez képest megfelelő átalakítását elkerülhetlenné teszi.

Ugyancsak a parlamenti reform természetes következményeképp revízió és újabb szabályozás alá kell vonni az önkormányzati választói jogot is, minthogy Budapest székesfővárosban, a vármegyei és városi törvényhatóságokban, valamint a volt törvényhatósági és egyéb privilegizált városokban is a közigazgatási választói jog alapját jelenleg szintén az az országos választói jog alkotja, amely jövőre e törvényjavaslatnak törvényerőre emelkedése esetén gyökeres változás alá kerül. Az önkormányzati választói jog újra szabályozására vonatkozó törvényhozási intézkedéseket szintén sürgősen szándékozom előterjeszteni.

A kivándorlási törvény a Ház előtt. A képviselőház tegnap ülésében megkezdtek a kivándorlási törvényjavaslat tárgyalását.

Bernát István előadó magas beszédben ajánlotta elfogadásra a javaslatot. Utal a kivándorlási mozgalom történetére, amely már a 17. században vette kezdetét. De az új dolog, hogy a kivándorlás mérve olyan óriási, mint az a legutolsó években történik. S főleg Amerika felé nő ez a kivándorlás. A kivándorlási ügynökségekről szóló törvény ennek semmi korlátot sem szabott.

Az Omgeből nagy társadalmi akció indult ki a kivándorlás ellen s ennek eredménye lett az 1903. évi IV. t.-c. Ettől a törvénytől sokat vártak, de a eménységek nem váltak be. E törvény hatályba lépte óta is 800.000 ezer ember a kivándorlók száma. Főleg a törvényben levő büntetési szankciók kismérvűek s ezért látta a belügyminiszter szükségesnek a javaslat benyújtását. A törvénytervezet alapelve körülbelül azonos, ami az 1903. évi IV. törvénycikk alapelveit dominálja. Tudniillik nincs jogunk a kivándorlást megakadályozni, de igenis jogunk van korlátozni. Ném szabad ösztévesztetni a szabad költözködés jogát a kivándorlással.

Az a felfogása, hogy a kivándorlóknak nem szabad sohasem elfelejteniük, hogyha erényeik révén kint boldogulnak, ezeket itt e hazában tanulták. Nem szabad tehát hálátlanoknak lenniük az őshaza iránt. Utal egy kiváló angol író munkájára, amelyben azt írja, hogy lelkének fájt, amikor látta azt a sok derék magyar embert partraszállni s egyéniségüknek és természetüknek meg nem felelő munkára vállalkozni. Ugyanez az író kiemeli, hogy a magyarok milyen kitűnő polgárok lettek s hogy az elkövetett bűncselekményeknek alig egy százaléka esik a magyarokra, holott az irekre például 38 százalék esik.

A jelen javaslat több módosítást foglal a régebbi törvénynevel szemben. Új a kivándorlási tanácsra vonatkozó intézkedés. Jellemzi a javaslatot, hogy nagyobb nyilvánosságot biztosít az egyes akcióknál és a képviselőháznak több beleszólást biztosít. Főleg a büntetések szigorítása fontos a javaslatban, mert ezzel lehet csak a kihágások szaporodását megakadályozni. Miután a javaslat alapos munkának és lelkiismeretes megfontolásnak munkája, egész terjedelmében elfogadásra ajánlja.

Beck Lajos volt a vita első szónoka. A kivándorlás kérdésének egész komplexumáról beszélt. Felállította a kivándorlás mérlegét és konstata, hogy azon óriási pénzügyi veszteség folytán, mely az országot 700.000 végleg kitelepített munkaerejének elvesztése folytán éri, — ami évi tőkésített 5600 millióra rug, — de azért is, mert ipari és mezőgazdasági üzemek a munkáshiány folytán fennakadnak, nem lehet szó a kivándorlásból származó nyereségről, bárha évenként 280 millió korona megtakarított pénz kerül haza. Ennélfogva gazdasági életünk regenerálása munkásvédő szociális politika következetes megvalósítása válik szükségessé, mert egyedül ez képes — a német példa szerint — kiegyenlíteni a munkabér differenciát és visszatartó erőt gyakorolni véreinkre. E mellett azonban tekintettel lakosságunk túlnyomóan agrár voltára, olyan birtokpolitikát kell inaugúrálnunk amely olcsó és a hozadékkal arányában álló áron tudjon földet adni a föld után sóvárgóknak. Az állam parcellázó akcióját összeköttetésbe kell tehát hozni a kivándorlás ügyével s ugyanazon pénzügyi szervnek, amely a kivándorlottak amerikai bankárja lesz: kell itt Magyarországon a földhözjutásáról, hitelről olcsó bérletekről gondoskodni. Részletesen és alaposan bírálta a törvényjavaslatot, végül pedig a társadalom idevágó feladatairól s megszervezéséről szól, a megyei és helyi bizottságokról s ezeknek szerves összeköttetésbe hozataláról a kivándorlási tanácssal. A javaslatot elfogadta. A tartalmas beszédet zajosan megénezték.

Az előrehaladott időre való tekintettel a vitát itt félbeszakították.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján sziveskedjenek nekünk bejelenteni.

UJDONSÁGOK.

— **A kormányzó Fiumében.** Nákó Sándor gróf fiúmei kormányzó ma reggel Budapestre Fiuméba érkezett.

— **Városi képviselők lemondása.** Copaitich Zsigmond és dr. Vio Antal városi képviselők representanzai tagságukról tegnap lemondtak. Ily módon a képviselőtestületben 10 megüresedett hely van és pedig nyolc lemondás, kettő pedig haláleset következett.

Copaitich és Vio Antal tegnapi, valamint Vranjiczány báró minapi lemondása tüntetés az olasz autonómpárt mind vakmerőbb garázdálkodásai ellen, amelyekkel szemben a kisértetek, akik mindenkor a magyar állásponttal tartottak, ugyanis teljesen tehetetlenek.

— **Talált jeggyűrű.** A tegnapielőtti számunkban említett jeggyűrű tulajdonosa, aki tegnap szerkesztőségünkben jelentkezett a talált tárgyért, ez uton mond köszönetet a gyűrű becsületes megtalálójának Zanathy Ferenc máv. raktárnok urnak.

— **Lisztkivitel Fiumén át.** Tudvalevően az előző években jelentékeny szerep jutott kiviteli kereskedelmünkben a lisztkivitelnek, amely ujabban nagy hanyatlásnak indult. Hogy mi ennek az oka, arra könnyen megadhatjuk a feleletet, Délitiroli lisztforgalmunk majdnem teljesen megszűnt a kormány bölcs és józan rendelkezései folytán. Az Ausztriával kötött kiigyezés alapján ugyanis lehetetlenné vált a Fiume—Velence—Ala utvonalon való lisztkivitel. A vámmentesség helyébe a vámkötelezettség lépett s ezzel megszűnt a magyar liszt versenyképessége. De Nyugateurópába irányuló lisztkivitelünk sem mutat fejlődést. Az elmúlt szeptember hónapban Fiumén át összesen 2.221,547 tonna lisztet exportáltunk a nyugateurópai és dalmáciai kikötőkbe.

— **Ujabb sztrájkmozgalom.** A keddi délutáni általános sztrájk alkalmával a Zichy téren Galdini Viktor, a kőmivés munkások szakszerveletének elnöke izgató beszédet intézett a munkásokhoz, mire Ormai rendőralparancsnok fel akarta oszlatni a hatóságilag be nem jelentett népgyűlést. Galdini nem törődött a hatósági közbelépéssel s nemcsak folytatta beszédét, hanem arrogáns szavakkal is válaszolt a rendőrtisztviselőnek.

A rendőrségen tegnap ezért tíz napi elzárásra és további 8 napi elzárásra átváltoztatható 160 korona pénzbírsággal büntették Galdinit.

Az ítéletre ma azzal válaszoltak a kőmivés munkások, hogy az egész városban becsüdtették a munkát. A városi tanács, mint másodfoku hatóság az ítéletet ma délelőtt helybenhagyta.

A körülbelül 600 sztájkoló kőműves erre Jechel Márió ügyvédet megbizta azzal, hogy a kormányzói tanácshoz egy terjedelmes fellebbezést nyújtson be.

Ezt egy héttagny munkásbizottság ma délelőtt is adta a kormányzóságnak, kijelentvén egyúttal, hogy az összes fiúmei munkások újból kimondják az általános sztrájkot, ha az ítéletet meg nem változtatják.

A kormányzói tanács lapunk zártáig még nem döntött a fellebbezés ügyében.

— **Dinamitrobbanás emberhalállal.** Tegnap délben több munkás aknáknak robbantásával foglalkozott Prelucában, ahol a fiúmei nagy hullámát meghosszabbításához szükséges kőanyagot nyerik.

A robbantások ideje alatt alig félkilométernyire a robbantások helyétől, három kőanyag-gal megrakott dereglyét vontatott a fiúmei kikötőépítési vállalat egyik kis gőzöse. Közvetlenül a távoli akna robbanás döreje után egy másik hatalmas dörej hallatszott a vontatás alatt levő harmadik dereglyéről, melyen Zenaro Vince chioggiai illetőségű 43 éves tengerész, 4 gyermek atyja, mint kormányos volt alkalmazva. A dereglyéről, melyen a robbanás történt, hatalmas lángoszlop emelkedett a magasba, a rakományt a robbanás a tengerbe röptette és a szilánkokká rongált dereglye süllyedni kezdett. Midőn a többi dereglyén alkalmazott legénység az ijedelemből felocsudva Zenaro kormányos megmentése után látott, azt konstata, hogy az nyomatlanul eltűnt a habokban. Kiderült, hogy a dereglyén három rekesz dinamit volt, melyek közül az egyik felrobbant és a szegény kormányost darabokra szaggatta.

A robbanást egy kb. 70 kg. súlyú, a prelukai felrobbantott aknából, a dereglyére repült kötömb okozta, amely ráesett a dinamit rekeszre. A míg a munkások a dereglye körül foglalatostkodtak, ez oly gyorsan süllyedett, hogy alig maradt idejük a köteleket, melyekkel a süllyedő jármű a többi dereglyéhez volt kötve, elvágni.

A szerencsétlenül járt kormányos özvegyet és 4 árva hagy maga után, kik közül az idősebbik leány 22, a legfiatalabbik fiú pedig 8 éves.

Arra, hogy a szerencsétlen kormányos holttestét ki lehessen halászni gondolni sem lehet, mivel ott, ahol a robbanás történt a tenger igen mély, és a test egyébként is darabokra szakadt.

— **Egy „anarkista” levél Frankhoz.** Frank József dr. a Starcevicsek párt elnöke tegnap titokzatos levelet kapott, amelyben egy „anarkista csoport” bejelenti neki, hogy ő több hatalmon levő személyiséggel együtt halálra ítélte.

A levél szövege így hangzik:

„Kevésre becsült uram!

Jelentjük önnek, hogy mit határozott az anarchisták társasága. Jogot mindenkinek! (Ezt a két szót veres tintával irták). Jelentjük, hogy egy tizenhatagú szövetség, amelynek hatásköre Magyarország és Horvátországra oszlik el, kimondotta az ön életének elpusztítását.

A nép legtöbbet szenvedett Öntől, ezért kegyed lesz a legelső sorban. Ajánljuk, hogy végrendeleged, mert meg kell halni. Önt követni fogja Rauch Pál báró bán és Czrnkovic osztrályfőnök. Azután a magyar kormány tagjai jönnek a sorban és még számosan az előkelő állású egyének közül. (Ez a mondat megint piros tintával íródott.)

Tekintélyes pénzalapunk van a tervünk végrehajtóinak és azok családjainak számára. Kívánjuk Önnek, hogy a még hátralévő idejében jól mulasson. Amit most itt irtunk, az olyan bizonyos, minthogy Isten van oda fenn az égen.”

Pontosan ezeket a szavakat tartalmazza a levél. A végén minden féle szarkaláb szerű megfajthetetlen misztikus jelek láthatók.

Egy hírlapíró a rejtelmes levél ügyében meglátogatta Frank József dr. A Starcevicsek vezére nagyon izgatottan viselkedett és már ezzel is elárulta, hogy félelem győzött. Csak futólagosan volt hajlandó nyilatkozni. Ezt mondta:

— Ne higgye azt kérem, hogy holmi tréfának tartom a dolgot, hanem a lehető legkomolyabban veszem. Tudok róla, hogy már hónapok óta az életemre törnek. A levelet persze átadtam a rendőrségnek.

Az ügyről még csak kevesen tudnak Zágrábban, de ez a néhány ember eppenséggel nem veszi olyan komolyan, mint Frank dr. Az hiszik, hogy az egész csak alaptalan megijesztés, amely a nemzeti légió ellenzőinek táborából irányulhat a politikai vezér ellen, aki az igazi anarkistákra nézve is teljesen közömbös alak.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított.

— **A kikötőből.** November 13-án. Érkezett „Carpathia” angol gőzös New-yorkból 311 tonna vegyes áruval, „Rákóczi” magyar gőzös Valenciából 400 láda narancscsal és 40 tonna vegyes áruval. „Pavia” angol gőzös Liverpoolból 160 tonna vegyes áruval.

Indult: „Szent László” magyar gőzös Marseillebe 130 tonna fával és 110 tonna vegyes áruval.

— **A fiúmei I. sz. tárház villamos világitási berendezésére** november 10-én az államvasutak gépészeti főosztályában megtartott versenytárgyaláson Ganz és Társa 6433 kor. 96 fillér, Hirsch és Társa 7162 korona 17 fillér, Magyar Siemens Schukert művek rt. 8923 kor., Blau és Lukács 8188 korona 16 fillér és az Egyesült villamosági r. t. 8651 kor. 85 fillérrel ajánkozott. Az ajánlatok felett az államvasutak igazgatósága dönt.

— **Hamisított megrendelések Dalmácia részére.** Tegnap ismét 300 zsák liszt érkezett Zarába, melyet a helytartóság nevében hamisított levéllel rendeltek. A helytartóság több céget sürgönyileg kért fel a szállítványok visszatartására. Meg van állapítva, hogy a misztifikáció szerzői nemcsak gabona- és liszt-cégekhez fordultak, hanem ipari cégekhez is.

Igy p. o. a hivatalos helyiségek részére ingaórákat rendeltek meg és nagyobb mennyiségű gazdasági gépek szállítására is adtak megbízást. A megrendelő levelek, melyek a helytartóság pecsétjével és részben a helytartó, részben a helytartósági alelnök Toncic vagy Golf helytartósági tanácsos által vannak aláírva, egytől egyik hamisítottak. A megindított vizsgálat folyamán egy helytartósági hivatalnokot letartóztattak. A büntársak nyomában vannak.

Az angol nagykövet aranyórája.

Tekintettel a külpolitikai helyzetre, felesleges megnevezni azt az országot, amelynek jellemzésére a szellemes ötlettel gazdag Baloghi Ernő függetlenségi képviselő a következő történetet beszélt el:

A B.-ban akkreditált angol követ egy este jelent meg, a hol a legfőbb notabilitások is részt vettek a mulatságon. A követ egyszerűen észreveszi, hogy hiányzik az aranyórája. Nem akart nagy lármát csapni de elmondta az esetet a külügyminiszternek azzal a gyanújával együtt, hogy az órát valószínűleg a pénzügyminiszter lopta el, mert éppen vele beszélgetett, amikor az értékes holmi eltűnt. A külügyminiszter tudomásul vette az esetet és így szólt a követhoz.

— Majd mindjárt visszaszerzem.

Elment s pár perc múlva visszatért egy órával.

— Ez az?

— Igen. Ez az enyém.

— Tehát tessék.

És átadta az órát.

De a nagykövet érdeklődött, hogy miképpen történt a találkozás és hogy mit mondott mentességül a pénzügyminiszter.

— Mit mondott? — feleli a külügyminiszter. Nem mondott az semmit. Mert ő még nem tudja, hogy már nincs nála az óra.

Távirat ◀▶ Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, nov. 13. A képviselőház mai ülésén *Justh Gyula* elnököl.

Napirend előtt *Babocsay Sándor* indokolja a császári jubileumi emlékérem dolgában beadott régebbi interpellációját. Hangoztatja, hogy *Wekerle* ellenjegyzése a jubileumi emlékéremre vonatkozó császári kezziraton teljesen közjogellenes. Tisztelettel viseltetik a miniszter személye iránt, de indítványozza, hogy a nemzet alaptörvényeibe ütköző eme ellenjegyzése miatt felelősségre vonassék.

Wekerle miniszterelnök válaszában kijelenti, hogy most a nemzeti érzések megnyilatkozását a gyakorlati politika utján keressük. Kimondott dolog és tény, hogy ő felsége uralkodása 1848-ban kezdődött (akár csak *Karl Lueger* beszélne. — A szerk.) tehát a jubileumról való megemlékezés indokolt. Egyébként senkit sem lehet kényszeríteni rendjel elfogadására és ez nem is rendjel, hanem emlékérem, melyet ő felsége közszolgálatban álló tisztviselőinek adományoz. Kéri a balpártot, hogy ne kereszenek erőszakkal sérelmeket. A Ház erre elhatározza, hogy *Babocsay* indítványát nem tárgyalja.

Ezután megválasztották a tegnapi ülésben kiküldött bizottságok tagjait és áttértek a kivándorlási törvényjavaslat tárgyalására.

Török Kálmán a parcellázás állami ellenőrzését kívánja.

Hjabb *Madarász József* beszámol az Egyesült-Államokban a legutóbbi hónapokban szerzett tapasztalatairól.

Hock János egészséges gazdasági politikát tart szükségesnek és támadja a szociálista izgatókat.

A törvényjavaslatot ezután úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták, amivel az ülés véget ért.

A balpárt sérelme.

BUDAPEST, nov. 13. Az országgyűlési balpárt elhatározta, hogy tiltakozni fog az annexió és a választói jog megvitatására kiküldött bizottságok összeállítására ellen, mivel azokból a balpárt tagjait kihagyták.

Egy szerb gőzös feltartóztatásának ügye.

BÉCS, nov. 13. Egyes szerb lapok azon hire, mintha *Forgách gróf* osztrák-magyar nagykövet Ausztria-Magyarország nevében a

szerb kormányánál sajnálatát fejezte volna ki a *Stieg* nevű szerb gőzösnek a monitorok által történt feltartóztatása miatt, minden alapot nélkülöz, mert a szerb gőzös feltartóztatása nem ellenséges indulattal, hanem tisztán azért történt, mivel a monitorok lövőgyakorlatokat végezvén, minden hajóközlekedés és így az osztrák és magyar hajók közlekedése is be volt ugyanekkor szüntelve.

A szerb szkupstina újból összeül.

BELGRÁD, nov. 13. Jövő hét elején a szkupstina *Milanovic*s külügyminiszter jelentését meghallgatandó ismét összeül. A szkupstina ezenfelül a trónörökös legutóbbi beszédével is foglalkozni fog, mert a kormány által számára elkészített beszéd helyett egy harcias beszédet tartott, mely sem a kormány, sem *Péter király*, sem a cár intenciójának nem felelt meg.

Rettentő bányaszerencsétlenség.

HAMM, nov. 12. Ma reggel szörnyű szénporrobbanás történt a trieri bányatársulat *Radbot* aknájának 1. és 2. számú tárnájában. Az aknában 360 bányász dolgozott, akik közül csak 60 jutott ki a szabadba.

A tárnákban tűz keletkezett, úgy hogy a többi 300 munkás el van veszve. A mentőknek, kik a bányába be akartak hatolni, vissza kellett vonulniuk.

Először azt hitték, hogy legalább 150 bányászt meg lehet még menteni, de most már bizonyos, hogy mind a 300 munkás elveszett.

Estig 83 hullát hoztak ki a tárnából és 30 súlyos sebesültet kórházba szállítottak.

Az aknából folyton sűrű füstfelhő száll fel. A tűz a bányában folyton tovább terjed.

HAMM, nov. 13. Ma délig 114 halottat hoztak felszínre. A munkásjegyzékekből megállapították, hogy még további 140 bányásznak kell lent a tárnákban lenniük.

Magyar bányamunkások veszedelme.

SZEGZÁRD, nov. 13. Szegzárdon és egész Tolna megyében nagy megdöbbenést és izgatottságot keltenek a weszfáliai bányaszerencsétlenségről érkező hírek, mivel a múlt hóban éppen az illető bányákba több száz munkás indult ki.

Egy festő családjának eltűnése.

BUDAPEST, nov. 13. Pálya Czelesztin, az ismert festő feljelentést tett a rendőrségen, hogy neje, szül. *Winkler Etelka* két gyermekével már a múlt hét elején eltűnt és azóta nem hallott hírt felőlük. Nem tartja lehetetlennek, hogy mindnyájan öngyilkosságot követtek el.

Új magyar hentes-üzlet!

Tisztelettel van szerencsém a t. fogyasztó közönség tudomására hozni, hogy *Vicolo della Germania* l. sz. alatt, a kászárnya átellenében

hentesáru-üzletet

nyitottam, hol az összes e szaknába vágó cikkeket naponta frissen, a legkitűnőbb minőségben és legolcsóbb árban árusítom.

Cikkeimnek feltétlen tisztaságáról, valamint a legjobb kiszolgálásról előre is biztosítva a n. é. közönséget, kérem nagyrabecstült pártfogását.

Mély tisztelettel
Szathmáry György
hentes m.

Irodaszolgái állást keres

Jo erkölcsi bizonyítványokkal bíró magyar ember. Beszél németül és románul is. *Kirileszku János* Via Serpentina 78.

Tanítónő keres butorozott

szobát esetleg teljes ellátással tiszta családnál dec. 1-étől. Ajánlatok „*Lehrerin*” jelisével poste restante kéretnek.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Modern házban

irodahelyiségnek is alkalmas szoba butorral vagy a nélkül, külön előszobával december 1-ére bérbe adó. Cim a kiadóhivatalban.

Kiadó egy butorozott szép szoba

Via Pomerio Casa Celligoi 1. földsz. jobbra.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleink.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

„M-i-t?” — „Papa megengedte! Hisz' valódi *Jacobi*-féle Antinicotin-cigarettafüvelek fadobozban!

Figyelem! Csakis a „*JACOBI*” jelzéssel valódi! Minden fadoboz egy érdekes búvárszkáryát tartalmaz.

OCULÁRIUM

Budapest, IV., *Kossuth-Lajos utca* 15 félem.
Wien, I., *Kärntnerstrasse* 39.

Megfelelő szemüvegek ingyenes orvosi rendelés naponta 9 órától 7-ig *Márkus dr.* vezetésére alatt.

Szemüvegek és orrcsipesek 3 kor-tól feljebb. Színházi és távcsövek minden kivitelben dús választékban.

Zeis-Trieder látcsövek.

Élő virágcsokrot,

koszorút, virágdiszítést bármely alkalomra izlésesen s olcsón készít *Kovács Teréz* virágkereskedése Fiume, Corsia Deák 30 (az *Ossoinak-ház* kapubejárataiban).

Cserepes növényben nagy választék.

Gyakornok

olasz, magyar és német nyelvismerettel elsőrangú helybeli bankintézetnél azonnal felvétetik. Ajánkozások „*Nyugdíjképes* 19” jelige alatt a kiadóba intézendők.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Telefon száma 19.

Raktárak: Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat hazai gyártmányu

Excelsior zománcedényekben

Berndorfi Krupp-féle nickel-edényekben

és mindenféle konyha- és háztartási cikkekben.

OH JAJ! Köhögés, rekedtség
és elnyájkasodás ellen gyors
és biztos hatásuak

ELJEN!

Egger mellpasztillái
az étvágyat nem rontják
és kitünő ízűek.
Doboza 1 és 2 korona.
Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és széküldési raktár:
„NADOR” gyógyszerár
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Megfojt az átkozott
köhögés!

Egger-mellpasztillája!
csakhamar meggyógyított

Kapható Fiumében: Accurti Károly, Babić Hinko, Mizzan Adorján Prodam
János, Prodam F. Schindler Adolf győgytárakban, Rosenkört Gusztáv

HIRDETÉSEK felvételnek
a kiadóhivatalban.

VELENCZE

BONVECCHIATI

szálló és étterem a Szt.
Márktér közelében.

Uj épület minden kívánt
kényelemmel.

Szobák 2^{1/2}-3 lírától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitünő konyha
mérsékelt áron étlap
szerint.

Tulajdonosok:
Fratelli Scattola.

VELENCE

Hôtel Royal Danieli. Elsőrangú ház a Riva Schiavonin.
Teljesen ujjaalakítva, új fürdő- és to-
lette-helyiségekkel s remek csarnokkal. Vasúti jegyelárusító és podgyász-
szállító iroda a házban.

Grand Hôtel. A Canal Grande legszebb részében, nagy terras-
szal, 250 szobával, 30 teremmel, tolette- s fürdő-
helyiségekkel. A régi velencei paloták pazar fényével egyesíti a legmoder-
nebb kényelmet. Kitünő francia konyha.

Hôtel Regina (Rome et Suisse). Gyönyörű fekvés-
sel, terrasszal, téli
kerttel, olvasó és dohányzó termekkel, a melyek mind a Canal Grandera
tekintenek. — Felhuzó. — Villanyvilágítás s gőzfűtés minden szobán.
Teljesen ujjaalakítva. — Mérsékelt árak. —

Viktoria szálló. Központi fekvéssel, 2 pernyire a Szt. Márk
tértől. 200 szoba. — Olvasó s dohányzó ter-
mek. — Felhuzó. — Gőzfűtés s villanyvilágítás. — Elsőrendű étterem. —
— Igen mérsékelt árak. — Omnibus az állomásnál.

Beaurivage szálló és penzió. A Riva Schiavoni a
Doge palota mellett.
Teljesen ujonnan felszerelve és hosszú tartózkodásokra minden kényelem-
mel ellátva. — Mérsékelt árak. —

Kérjen bérmentve árlapot s mintákat
a vadászatra, erdőbe és turisztikára
legalkalmasabb stájer

férfi-női lodenzövetből

és valamennyi, férfi- és fiuruhához,
felöltőhöz és ulsterhoz való divat-
szövetből a legolcsóbbtól a legfino-
mabb minőségig a tisztességesnek
elismert

OBLACK VINCENZ

első és legnagyobb lóden-kiviteli, ud-
vari szállító cégtől

GRÁ CZ MURGASSE 9/K.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a melyent
eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

➔ „A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár. ➔

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések
is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg
népszerűségét és olvasottságát.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.
Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

Venier Penzió és Vendéglő

Velence Szt. Márktér.

Szobák 2 lírától feljebb villanyvilágítással.
Éttermek kilátással a Szt. Márktérre.

— Kitünő konyha minden órában. —

Procuratie vecchie 105. s. Tulajdonos
(a Quadri kávé mellett) **Marco Venier.**

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek
találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron
— és étlap szerint. —

Tulajdonos: **Leupold Alfréd.**

Első és legjobb hírnevű órátizlet

Nattich: Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle

angol különlegességi
gyártmányok.

FERFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD
és olcsón tisztít s javít szakszerűen
férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME
Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.

Az átutazó közönség különös figyel-
mébe! Kitünő magyar konyha. Kőbányai
világos s barna sör. Tiszta fajborok.
Mérsékelt árak.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrássy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda
a villamos vasut mentén. Villamos világítás,
lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D' Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

ADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felölös szerkesztő: MURAI JENŐ.

NYOMATOTT A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME